

PÁTÁ GLOSA KE STOLETÉMU VÝROČÍ (STO LET 1926 – 2026)

aneb

MŮJ PILOTNÍ PROJEKT

Na začátku pilotáže byl smutný pocit, že mé rodné město Praha nemá doposud přehled, seznam, katalog z let 1946 – 1992, kdy byly výplatní otisky Československa charakteristické výplatním razítkem ve tvaru zoubkovaného obdélníku (či zoubkované pseudoznámky). Paradoxně se Praha a její otisky oddalovaly a nebyly doposud katalogově zpracovány. Snad se badatelé a publicisté včetně mé maličkosti bojí rozsáhlosti či nepřehlednosti. Když jsme koncem 80. let s Luděkem Janů začali zpracovávat výplatní otisky tohoto období, tak jsme sáhli nejdříve k mimopražským komerčním subjektům (mimo pošt). A povedlo se, seznam v rukopise existuje.

Zábrana vůči Praze a jejím otiskům však přetrvávala...Podlehl jsem tak i já, který jsem měl za sebou již několik úspěšných katalogů, kde byla zahrnuta i Praha a její otisky (komerční otisky první republiky a třetí republiky, jakož i otisky pošt Prahy od roku 1946 do 1983) Těžko se to vysvětluje a těžko se to i chápe. Prostě to tak bylo.

Jednoho dne to muselo přijít a přišlo. V roce 2020 jsem se pustil do práce a jako první sešit s uživateli výplatních strojů na území Prahy od roku 1946 do konce Československa je ve formě zamčené databáze na světě.

Pokrývá zmíněné období a dotýká se strojů, které byly pod dohledem **dohlédacích pošt s číslováním od PRAHA 01 do PRAHA 095, tedy pošt s nulkou v číselném označení.**

Předsazené jsou otisky, kde v názvu pošt z nejrůznějších důvodů vypadlo číselné rozlišení. Prostě za názvem Praha není číslo pošty. Tím začínám. Nezkoumám, proč tomu tak je. Vypadnutím číslic z důvodů fyzického opotřebení, odstraněním, odpilováním, nedotiskem či jinou příčinou.

Všeobecně

Údaje jsou zatímní, práce je surogátem a změny jsou vyhrazeny.

Práce má dvě části:

a/ Úvodní k databázi (31 stran)

b/ Vlastní databázi (156 stran)

Vlastní databáze zatím obsahuje 371 základních otisků.

Dohlédacích pošt je 21 (v tomto osučtu není započítána úvodní PRAHA bez čísla, tyto otisky byly sledovány několika poštami).

Co obnáší úvodní část?

Legislativní úvod

Pár poznámek k databázi otisků

Přehled soustav tohoto období a územního celku

Denní razítka

Výplatní razítka

Označení oprávněného uživatele

Číslice počítadla otisků (soustava Francotyp)

Dohlédací pošty výplatních strojů – seznam

Část s databází

Zvolil jsem osvědčené tradiční poštovně historické hledisko (dle pošt)

V tomto období byly činné tyto pošty, které dohlédaly na existujícími výplatními stroji:

- v závorce jsou uvedeny počty výplatních otisků, které mi jsou známy

Praha _____ (bez čísla) (9)

Praha 01 (29)

Praha 02 (03)

Praha 03 (01)

Praha 04 (57)

Praha 06 (17)

Praha 07 (30)

Praha 08 (50)

Praha 011 (29)

Praha 012 (01)

Praha 013 (02)

Praha 015 (27)

Praha 021 (11)

Praha 022 (64)

Praha 024 (12)

Praha 028 (04)

Praha 033 (01)

Praha 034 (01)

Praha 074 (09)

Praha 075 (07)

Praha 093 (06)

Praha 096 (01)

V závěru jsou zatím Abecední rejstřík uživatelů výplatních strojů a Epilog.

Zpracování databáze

Při zpracování jsem vycházel z toho, že od roku 1976 si již zájemci a sběratelé navykli na poštovně historické katalogy, které doposud vyšly. Pro tuto koncepci jsme se rozhodli s dr. Miroslavem Bouškou při zpracování prvního katalogu – Československo 1926 – 1939. Zůstal jsem jí věrný. Ne proto, že jsem byl jejím spoluautorem, ale proto, že ji přijala a odborně posvětila tehdejší Sekce otisků výplatních strojů KPHC SČSF. A hlavně proto, že byla široce akceptována poměrně masivní sběratelskou základnou a podle ní se převážně sbíralo.

Vycházím i z toho, že jistá odbornost sběratelů byla zažita a není třeba dopodrobna vysvětlovat a uvádět detaily, ke kterým lze přijít logickou cestou (nepopisuji slovo od slova označení uživatelů, vynechávám časová období, volím maximální stručnost, vynechávám různé rejstříky, identifikace apod.). Soustřed'uji se na otisky. U některých otisků budu muset uvádět texty a popisovat obrázky v označení, tyto otisky jsou chabé kvality a nebyly by sběratelům srozumitelné.

Jinak dodržuji zažité zkratky a postupy.

K některým odborným otázkám se vrátím v těchto glosách příště.

Důležité poznámky:

Z glos, které budu postupně uveřejňovat, vynechávám vědomě dohlédací pošty, které měly na starosti jeden až tři výplatní stroje. Jednalo se o tyto pošty Praha 02, 03, 012, 013, 033, 034, 095. K výplatním otiskům pod kuratelou těchto pošt se vrátím v jednom samostatném příspěvku na konci tohoto seriálu. Nyní popisuju jen pošty, které dohlédaly na více výplatních strojů.

Spíše se jedná o detailní přehledy vybraných ukazatelů výplatních strojů a jejich otisků vybrané zóny a časového úseku, nicméně některé záležitosti glosuji, proto jsem nazval seriál jako glosy, ki když se nejedná přesně o tento literární tvar..

Glosy jsou textové, obrázky nereprodukuji z mnoha důvodů, které na tomto místě nechci rozebírat.